

Hrup in tišina

Zbor za publiko, 23. oktober 2016, Stara mestna elektrarna, po predstavi Vie [Negative: Deveta](#). [ZBOR ZA PUBLIKO](#) je serija javnih pogovorov v organizaciji zavoda Bunker, Maske, Via Negative in Mesta žensk. Po ogledu predstav se gledalci pogovarjajo o tem, kaj so videli in kako so gledali, kaj je zbudilo njihovo pozornost in kakšna pričakovanja so imeli.

Alenka Perpar

Režija je povedala svoje in nato je nastopila publika. Je publika grešila, zgrešila ali pa se je po drugi strani celo pregrešila, ko je odkrivala vedno več podob v predstavi Deveta? Via Negativa je s svojo predstavo Deveta položila poveljčevane zahodnoevropske ideale pred noge svoje publike. Kako? Kako daleč smo pri vsem tem tudi sami ujeti v svoje lastne kontekstualizme, če uporabimo aluzijo na predstavo, in katero govorico podob pri tem izrabljamo? Nas pri tem navdihuje nek še nedefiniran ideal ali pa nas po drugi strani omejuje in potiska naprej naša ujetost v »naš jezik« in semantika vlog, ki jih poklicno oziroma statusno izvajamo?

Našli smo glasbenika, a ta ne vidi nobene možnosti, da bi lahko pripisovali neko sporočilnost in semantičnost kateremukoli glasbenemu delu. Kompleksnost in invencija medija glasbe zanj stojita sami zase. Beethovnova 9. simfonija mu v predstavi Vie Negative deluje bolj ali manj le kot ambient, dekorativno, ne glede na konceptualnost v predstavi. Njegova pozornost se je posledično usmerila samo na slike v vsej tej množici medijev. Vprašanje, kako je Via Negativa z 9. prispevala k naglaševanju humanizma v tej predstavi, nas je pripeljalo do umeščanja glasbe in njene vloge. Če za glasbenika le-ta ne predpostavlja nekega bistvenega momenta, je nekdo drug v njej odkril nek ključni naboj. Tako navaja, da npr. prav v odmevu Ode radosti in v navezavi z neko akcijo, ki jo označi za galopiranje, lahko odkrijemo pomenski namig na galopiranje civilizacij.

Zbor za publiko vabi vsakega posameznika k besedi. Ne glede na status se vsi najdemo na odru Stare elektrarne s svojo besedo. Posmeh leti na nas, ko smo zagledani v svoje dresirajoče »izme«, če se ponovno navežemo na elemente predstave, in se posmehujemo sliki drugega. Vsekakor pa je zbor šel na momente še dlje od golega presnavljanja predpostavljene.

Himna Evropske unije kot simbol velikega naglaševanja humanizma je za nekoga drugega le uvertura, ki te z vso svojo močjo potegne. V trenutku, ko se nastopajoči začnejo slačiti, pa je to zanjo znak, da je na terenu Vie Negative, da gre za »Predstavo«. Jasnost koda večini ni pustila nobenega dvoma. Male in velike transformacije, podobe in podobice ali le ena velika podoba sta dve ravni, ki sta se izmenjavali in med katerima je nihal pogovor v nedeljo zvečer. Ideja Evrope se v predstavi izkristalizira z vsem skrbno izbranim naštevanjem »izmov« v predstavi, ki so kot »konji, ki vlečejo naprej«, če parafraziramo. Poudarjanje, ki nakazuje na veliko praznino vsega, nas pripelje do serije podob teles. Prenašanje trupel oziroma teles, »ki se vedno na novo rodijo« nas pripelje do tišine in stran od hrupa.

Načini prenašanja »teles« s svojimi ponovitvami, z večjimi ali manjšimi odstopanji, presežejo z veličastnostjo poetike Beethovнове 9. simfonije. Trajanje in pa tudi občutek dolgočasje, ki so ga občutili nekateri, je tako odprlo možnost, da se je nekemu prikazala možnost obračuna s temi skrbno izbranimi »izmi«. Od presnavljanja delovanja ideologije med nami in njene dresure, pa do tega, kako se mi dojemamo kot nekaj boljšega, mi, ki smo evropsko razsvetljeni.

Pri branju vseh teh znakov je nekdo izrecno izpostavil, da npr. predstava ne nakazuje samo na neko poenostavljeno ujetništvo v neko dresuro, temveč tudi to, kako smo tudi mi tisti, ki te ideologije reproduciramo in soustvarjamo. Zamegljenost, ki ga prenaša konsenz, in trupla, ki jih reproducira, sooči ideologijo in »reality check«. Golo sprejemanje in na koncu že kar veselje ob vsej dresuri pompoznosti t.i. humanističnega bivanja evropskega človeka je naracija, ki nam jo predstava Vie Negative daje na pladnju. Civilizacija kot ideološka prtljaga.

Opis predstave v napovedniku se navezuje na misli Giorgia Agambna, »o humanizmu kot antropološkem stroju, ki sistematično suspendira žival – človeka definira zgolj v razliki od živali.« Če povzamem z lastnimi besedami, avtopoetičnost besede humanizem se razblinja v dolgočasnost izumov »izmov« evropskega človeka, katerih mešetarjenje nakazuje na dekadenco. Toda ne dekadenco v uživaškem patosu vzdihljaja samopašnosti, temveč dekadenco, ki vsakršno teženje k nekim idealom spravlja na isto raven, ga ustrezno kvalificira, ideologizira in preko tega spajanja spreminja v mehanskost. Od tod naveličanost. Mesijanska vloga velike odrešitve boljšega jutri nas je preko bombastičnega naglaševanja avreole tega boljšega jutri »zbirokratizirala« v dril nekih idej, kjer se ne argumentira, temveč le presnavlja v »perpetuum mobile tega drila«. Pri tem smo razgaljeni do zadnjega anusa in luknje ter dani na razpolago s svojimi telesi. Ni niti pomembno, če najdeš med vso to poetiko-patetiko npr. besedo voluntarizem, ki je zbodla nekatere iz publike. V tej tehnologiji se vse znajde na isti ravni.

»Mašinerija teles«, nekdo opozarja, toda o katerih telesih lahko govorimo? Predstava prikazuje trupla, nastopajoče, osebe in konjske glave itd. Kaj je živalskost, o kateri imamo tako veliko in poznavalsko povedati, in kaj je človeškost; nekdo bi navedel, da je v instinktih in kulturi, a oboje se lahko podvrže dresuri. Prepad med tema se razblinja in vsaka kritika se dandanes napaja v razbitju dualizmov in njihove domnevne faktičnosti. Kaj delamo narobe? Nismo nič krivi, samo delamo, kar so nam naročili ali so nas naučili. In svet se vrti naprej, kjer so ideali »izmi«, kot zvezde, ki so nam že ponujene in opredeljene.

Kar nas poganja, ko bolečina postane znosna, je dril. »Mistifikacija je padla v vsej tej svoji pompoznosti«. V predstavi Vie Negative smo videli in slišali pištole. Da ne bi oglušeli, smo dobili čepke za ušesa. Zamašiti si moramo ušesa. Slišimo preveč in premalo. Ne glede na pištole in prepletenosti svojih teles nastopajoči v predstavi Deveta uspejo izvesti čajni obred, ko si (nam) nalijejo čaj.

Optimizem je nezamisljiv. Obstaja le marš. Pomen spektakularnega začetka Evrope z vsemi svojimi humanističnimi ideali, na katerega nas opomni moderatorka ob odprtju pogovora, ter pomen spektakularnega zaključka predstave Vie Negative, kjer ležijo konjske glave (s katerimi se igrajo in »se igramo« zaviti v »meglo«), se po neki interpretaciji lahko kaže tudi v puhlosti pošiljanja »himne« osvobojenega človeka, ki se je tako osvobodil in poveljčal, da zdaj misli, da lahko komunicira z vesoljci.